

מקום שנהגו פרק רביעי פסחים

נב.

עין משפט גור מצוה

די א מיי פ"ח מהל' י"ט
הלכה כ' טו"ע א"ח
פ"ח מהל' ט"ז
נ"ב מ"ו מ"ו מהל' ט"ז
מ"ח הלכה א סמ
לא"ן ד"ח טו"ע י"ד מ"י
ש"ל ט"ע מ"ו
נ"ב מ"ו מ"ו מהל' ט"ז
מ"ח הלכה ד סמ
ש"ס טו"ע ט"ז ט"ע מ"ו
י"ד מ"י מ"ו מהל' ט"ז
י"ח מ"ו מ"ו מהל' ט"ז
ש"מ הלכה א סמ
ט"ז ט"ז מהל' ט"ז
י"ח ט"ז מהל' ט"ז

רבינו הגאון

מפ"ח, וא"צ דכלו תתם
השאת כיון דלא כלי האב
אין חיובי לבער, ור' יהודה
אומר לו צא והבא [לך]
ממקום שהבאת [אתה]
אתם, ויבין שאין שם
מי יבא חיובי לבער,
וכאלו הביא עבשיו
ממקום שכלו למקום שלא
כלו שנתנין עליו חומרי
מקום שיצא משם לסיפק
חיובי לבער, והא דאמר
אביי ממקום שלא כלי
למקום שכלו והחזיר
למקום שלא כלי, ת"ק
מכר הרי הן בחזקתן,
ור' יהודה סבר כיון
דעליהו למקום שכלו
נאסרו, והתקפתו רבא אשי
פשוטין הן, ואוקמה רב
אשי בפלוגתא דהני תנאי,
דהגן הכובש שלשה בבית
בבית אחת, וכן אליעזר
אומר אכלין על הראשון,
פירוש אותו הכובש שכבש
מהחלה, ור' יהושע אומר
אף על האחרון כו', והכי
קתני במתני', וכן הכובש
שלשה בבשין בבית אחת
ולא כלה הכל, אלא אפילו
נשאר אחד מהן אינו חיובי
לבער, רבי אליעזר אומר
כיון שכלה אחד מהן חיובי
לבער, שאומר לו צא והבא
לך אף אתה, ויבין שאבי
מרא להבאי [לסיפק] חיובי
לבער, נמצא רבי יהודה
דמחזיר כובי אליעזר,
וגרסי' בירושלמי מא
טעמא דר' אליעזר הראשון
נותן טעם באחרון, מ"ט
דרכי ירושלים אחרון נותן
טעם בראשון, וביאני אפר
בפלוגתא דהני תנאי,
דהניא אובלין בתמרים עד
שיכלה האחרון שבצוער,
רשב"ג אומר אובלין על
של בין הכפוס, פירוש
התסבין בין התמרים,
שאפשר לאדם ללקטן,
ואין אובלין על של בין
השיצים, כגון שפסכו על
קוצין שמכין היה, שכל
הראה אותן מתאיסותן,
ואין נבשרין אלא לעופות
ת"ק כ' הני, ור' יהודה
אומר אמריס לו צא
והבא לך אף אתה ממקום
שאתה בו, ואם כלה מאותו
המקום חיובי לבער ולא
חיישין שם טעם בצוער.

ביישוב לא עבידנא, מלאכה ביום טוב שמי האולא ונהגו בו אסור
לא אשנה לעיניהם את המנהג: **דעריפא מינא**, הממורה ממנה:
עבדי ליה, עשיתי לו: **מימנו אנגדא דבר** כי רב, תלמיד שמרת
היו נמנין להלקותו ולא נלדוהו משום דשמחא תמורה וחוששין לכבוד
המורה: **וליס ליה לר' יהודה כו'**,
דמשמע שיכול לומר לו בן מקום שלא
כלו לכן מקום שכלו לא והבא לך אף
אתה ממקום שהבאת וממלא שלא
כלו שם לחיה ואכול מאותן שנתבא
(ו) ואותה שך שיש לך צניע אסורין
ועעמא משום גדלו כאן וזה המקום
כלו אכל אתי בחלמי את שלי ממקום
הימר ואין כאן מחלוקת וליה ליה לר'
יהודה לאסור משום חומרי מקום
שהלך לגס ואפילו אין שם מחלוקת
דהא ממקום שאין עושין למקום
שעושין דטעמא לאו משום מחלוקת
הוא ואסורין ליה משום חומרי מקום
שיצא משם: הכי גרסינן **מילא**
אחרייתא קאמר או **ממקום שלא כלי**
למקום שלא כלי ו**שמע שכלו במקום**
חיוב לבער ורבי יהודה אומר לא
והבא לך אף אתה מהיכא דאיימינאו
והא כללנו: **מילא אחרייתא קאמר**,
תנא קמא: **ושמע שכלו במקום חיוב**
לבער, וא"ע דאין כאן חומרי מקום
שיצא משם שצנעה שיצא עדיין לא היו
טוהגין בהן חומרא: ר' יהודה אומר
לא, יכול זה לומר לבני מקומו שיצא
משם אינו משנה ממנהגם דהא
הולכמים למקום שלא כלי ולא והבא
לך משם וטעם שצנעה שיצא עדיין לא היו
אמר רבי יהודה, הכי הוה גמיר
לה ר"ח מרביה דרבי יהודה אמר
לחומרא: **אלא איפוך**, תוספת זו
שהוספת על המשנה ואימא או ממקום
שלא כלי למקום שלא כלי ושמע שכלו
ממקומו אינו חיוב לבער דאין כאן
משום חומרי מקום שיצא משם
שצנעה עדיין לא נאסרו ר' יהודה
אומר ש כאן זילול מקומו דאמרי ליה
בני מקומו הראשון לא והבא לך
מהיכא דאיימינאו ממקום שהבאתם
ותמלא שכר כלו: **לעולם דקאמי**,
דלא איירי מתינתן מצדא ממקומו
למקום שהיה לו אלא למקום שאין שם
לו: **והכי קאמר**, מתינתן המולך
פירות שביעית ממקום שכלו למקום
שלא כלי או ממקום שלא כלי למקום
שכלו חיוב לבער החזירן למקומו ועדיין לא כלי אינו
מתקין לה רב אשי לרבי יהודה אמו אנבא
דחמרא קלשינהו אלא אמר רב אשי
בפלוגתא דהני תנאי דתנן **הכובש שלשה**
בבשין בבית אחת ר"א אומר אוכלין על
הראשון ר' יהושע אומר אף על האחרון ר"ג
אומר **כל שכלה מינו מן השדה יבער מינו**
מן החבית והלכה כדבריו רבינא אומר
בפלוגתא דהני תנאי **ידתנן אוכלין בתמרים**
עד שיכלה האחרון שבצוער רשב"ג אומר
אובלין

ואחרון שיתן אחרון ככבש והכי אמרינן בירושלמי מה טעם דרבי
אליעזר הראשון נותן טעם בראשון הלך אס כלה מן השדה
איתו שכבש ראשון אסור הכל אכל האחרון אינו נותן טעם
בראשון ואם כלה מין האחרון מן השדה אינו אסור אומם שכבשו
קודם ועם דרבי יהושע אחרון נותן טעם בראשון פי' אף האחרון
דלאמר הכל אף על האחרון וקסבר ר' יהושע מיד כשכלה אחד
מהמינים האחרון או הראשון או האמצעי כולן אסורין דנותן
טעם זה כזה רבי יהודה דמתינתן לחומרא חומיה ורנן גמליאל
סבר דפרשית דהגון שכלה אסור והטעם היי כמבוער:
עד

ביישוב לא עבידנא מלאכה ביום טוב שמי האולא ונהגו בו אסור
לא אשנה לעיניהם את המנהג: **דעריפא מינא**, הממורה ממנה:
עבדי ליה, עשיתי לו: **מימנו אנגדא דבר** כי רב, תלמיד שמרת
היו נמנין להלקותו ולא נלדוהו משום דשמחא תמורה וחוששין לכבוד
המורה: **וליס ליה לר' יהודה כו'**,
דמשמע שיכול לומר לו בן מקום שלא
כלו לכן מקום שכלו לא והבא לך אף
אתה ממקום שהבאת וממלא שלא
כלו שם לחיה ואכול מאותן שנתבא
(ו) ואותה שך שיש לך צניע אסורין
ועעמא משום גדלו כאן וזה המקום
כלו אכל אתי בחלמי את שלי ממקום
הימר ואין כאן מחלוקת וליה ליה לר'
יהודה לאסור משום חומרי מקום
שהלך לגס ואפילו אין שם מחלוקת
דהא ממקום שאין עושין למקום
שעושין דטעמא לאו משום מחלוקת
הוא ואסורין ליה משום חומרי מקום
שיצא משם: הכי גרסינן **מילא**
אחרייתא קאמר או **ממקום שלא כלי**
למקום שלא כלי ו**שמע שכלו במקום**
חיוב לבער ורבי יהודה אומר לא
והבא לך אף אתה מהיכא דאיימינאו
והא כללנו: **מילא אחרייתא קאמר**,
תנא קמא: **ושמע שכלו במקום חיוב**
לבער, וא"ע דאין כאן חומרי מקום
שיצא משם שצנעה שיצא עדיין לא היו
טוהגין בהן חומרא: ר' יהודה אומר
לא, יכול זה לומר לבני מקומו שיצא
משם אינו משנה ממנהגם דהא
הולכמים למקום שלא כלי ולא והבא
לך משם וטעם שצנעה שיצא עדיין לא היו
אמר רבי יהודה, הכי הוה גמיר
לה ר"ח מרביה דרבי יהודה אמר
לחומרא: **אלא איפוך**, תוספת זו
שהוספת על המשנה ואימא או ממקום
שלא כלי למקום שלא כלי ושמע שכלו
ממקומו אינו חיוב לבער דאין כאן
משום חומרי מקום שיצא משם
שצנעה עדיין לא נאסרו ר' יהודה
אומר ש כאן זילול מקומו דאמרי ליה
בני מקומו הראשון לא והבא לך
מהיכא דאיימינאו ממקום שהבאתם
ותמלא שכר כלו: **לעולם דקאמי**,
דלא איירי מתינתן מצדא ממקומו
למקום שהיה לו אלא למקום שאין שם
לו: **והכי קאמר**, מתינתן המולך
פירות שביעית ממקום שכלו למקום
שלא כלי או ממקום שלא כלי למקום
שכלו חיוב לבער החזירן למקומו ועדיין לא כלי אינו
מתקין לה רב אשי לרבי יהודה אמו אנבא
דחמרא קלשינהו אלא אמר רב אשי
בפלוגתא דהני תנאי דתנן **הכובש שלשה**
בבשין בבית אחת ר"א אומר אוכלין על
הראשון ר' יהושע אומר אף על האחרון ר"ג
אומר **כל שכלה מינו מן השדה יבער מינו**
מן החבית והלכה כדבריו רבינא אומר
בפלוגתא דהני תנאי **ידתנן אוכלין בתמרים**
עד שיכלה האחרון שבצוער רשב"ג אומר
אובלין

ואחרון שיתן אחרון ככבש והכי אמרינן בירושלמי מה טעם דרבי
אליעזר הראשון נותן טעם בראשון הלך אס כלה מן השדה
איתו שכבש ראשון אסור הכל אכל האחרון אינו נותן טעם
בראשון ואם כלה מין האחרון מן השדה אינו אסור אומם שכבשו
קודם ועם דרבי יהושע אחרון נותן טעם בראשון פי' אף האחרון
דלאמר הכל אף על האחרון וקסבר ר' יהושע מיד כשכלה אחד
מהמינים האחרון או הראשון או האמצעי כולן אסורין דנותן
טעם זה כזה רבי יהודה דמתינתן לחומרא חומיה ורנן גמליאל
סבר דפרשית דהגון שכלה אסור והטעם היי כמבוער:
עד

(א) מרוק ח" (ב) ופי'
מתקנין כלל הכי ופי'
נתקן עד שסימנו כסמנו
ולא מינא אשמתא אלא
על דבר תמור ויבדק
תמור אין חולקין כגון
לכ' לסיק השמתא מירפא
מן המלקות, עיין ערך
נגנ כ"א, (א) שביעית פי' ט'
מטנה ה" (ד) ו"ל דתנא
והא נוספתא שביעית פי'
ה"י"א, (א) עי' למתינתן.

הגהות הב"ח

(א) גרסי דעריפא עבדי
ליה: (ב) רש"י דיהי וליה
ליה: (ג) יהודה ור' מאתן
שנאזו ואתן פירות אף
על ק"א (א) ר"ח הכי
גרסינן דיהי מלאכה ויהי
ושמע ודיה רבי יהודה
הדי"א:

רבינו הגאון

הא דשמחיה רב יוסף
לבר נתן אסיא, משום
דאיתא מבי ר' לפומבדיתא
ביום טוב שני דרצות,
ואמר ליה אבי וליגנייה
מי, אמר ליה רב יוסף
דעריפא מינא עבדי ביה,
כלומר השמתא תמורה הו'
המלקות, דנעבידא מינא
אנגדא [נתגהם במשך
היובל מגד שופרא] דבי
בי רב, פירוש מתקנין
אצל רבא וכן סליק עי'
שיסימנו בבבא, ולא
מינא השמתא, למה שלא
תהיה שמתא אלא על
דבר תמור, ודבר תמור
אלו חולקין כבוד ליה
אין משמתן אותו מיד,
לסיק דשמתא עריפא
היא מן המלקות, איבא
אנגדא [נתגהם במשך
ליה דטבא ליה עבדי
ליה רבי המלקות קלה
היא מן השמתא, דגרסינן
בבא דנבא ויהי דיהי
דלא מיטבא אשמתא דבי
בי רב, מאי שמתא אמר
בי רב, מתיא, ויבמלא
אמר ספה היא, אמר
רבי יוסף שדי שמתא
אובלין דנבא והיא דיהי
עבדא, ודבריה ברוזין הן,
מיצא בו המולך פירות
שביעית ביה, ואקשינן וליה
ליה לר' יהודה נתנין
עליו חומרי מקום עור,
ואמר רב שיצא לעולם
אית ליה, ומלתא אחרייתא
איבא בבתי' ולא איתמרא
בתיא, דמאתא שהיה
שהמולך ממקום שכלו
למקום שכלו ודמקום
שלא כלי למקום שכלו,
הורקין עור לפרש המולך
פירות שביעית ממקום
שלא כלי למקום שלא כלי,
ושמע שכלו מאותו מקום
שביא, ואתא לאוקמה
דרבי יהודה לקולא גזתא,
ואפילו למתני' ואוקמה
רבי יהודה לחומרא חיוב
לבער, ותי' לקולא אינו
חיוב לבער, והכי פירוש,
ת"ק סבר כיון דאיתמרו
ממקום שלא כלי למקום
שלא כלי מחלקי תורת
אותו מקום שביא מיס